

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta. Mainittu järjestelmä edellyttää valvontatietojen rekisteröimistä niiden henkilöiden osalta, jotka ovat aiheuttaneet tai voineet aiheuttaa Euroopan yhteisölle huomattavia taloudellisia menetyksiä yhteisön säännösten vastaisella menettelyllään. Maa- ja metsätalousministeriö olisi yhteisön

asetuksissa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka päättää henkilön liittamisesta valvontarekisteriin.

Esitys sisältää säännökset asianosaisen velvollisuuksista, muutoksenhausta, rekisterin ylläpidosta sekä tietojen salassapidosta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö

Euroopan yhteisölle (EY) on annettu yksinomainen toimivalta yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltiot eivät voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa tai antaa kansallisia säännöksiä asioista, joista on säännelty yhteisötasolla. EY on myös säännellyt yhteisön maatalouspolitiikan alaan kuuluvat asiat varsin kattavasti. Kansallisen sääntelyn varaan on jäänyt lähinnä EY:n säännösten teknisluonteinen täytäntöönpano.

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan olennaisena osana on siitä annettujen säännösten noudattamisen valvonta. Suomessa valvonta ja sen johto kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle.

Eräiden EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen toimien edunsaajien osalta toteutettavista toimenpiteistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 säädetään tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmästä. Eräiden

EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen toimien edunsaajien osalta toteutettavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 745/96 annetaan tarkempia määräyksiä valvonnan suorittamisesta ja valvontarekisteristä. Valvontatietoja sisältävä rekisteri on luottamuksellinen ja se on vain komission ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten käytössä. Rekisterin avulla jäsenvaltioiden on tarkoitus tunnistaa ne toimijat, joiden luotettavuutta on syytä epäillä heidän aikaisempien toimiensä johdosta. Toimijat voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä.

Valvontajärjestelmää sovelletaan vain niihin toimijoihin, jotka ovat tuensaajia tai maksuvelvollisia EMOTR:n (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto) tukiosaston rahoittamien tarjouskilpailujen, vientitukien ja interventiotuotteiden alennettuun hintaan myymisen alalla. Toimijoihin rinnastetaan tarvittaessa sellaiset henkilöt, jotka ovat osallistuneet sääntöjenvastaisuuksien toteut-

tamiseen, jotka ovat vastuussa sääntöjenvastaisuuksista tai joiden on huolehdittava niiden ehkäisystä.

Rekisteriin liittäminen edellyttää hallinnollisen tai oikeudellisen viranomaisen päätöstä siitä, että toimija on syyllistynyt tahallisesti tai vakavasta laiminlyönnistä sääntöjenvastaisuuksiin ja hyötynyt tai pyrkinyt hyötymään perusteettomasti taloudellisesta edusta. Lisäksi edellytetään, että sääntöjenvastaisuuksia on tehty vuoden pituisen ajanjakson aikana yhteensä yli 100 000 ecu:n edestä. Sääntöjenvastaisuudella tarkoitetaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 soveltamisalalla toimijan toimesta tai laiminlyönnistä aiheutuvia yhteisön säännösten ja määräysten rikkomuksia, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa haittaa EMOTR:n tukiosastolle.

Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä neuvoston asetuksen 3 artiklassa säädettyihin toimenpiteisiin toimijaa kohtaan, kun edellä mainitut tiedostoon liittämisen edellytykset täyttyvät kyseisen toimijan osalta. Toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä päätettäessä päätetään samalla toimenpiteiden soveltamisajan pituudesta komission asetuksen (EY) N:o 745/96 3 artiklan mukaisesti.

Komission asetuksen (EY) N:o 745/96 5 artiklan mukaan rekisterissä tulee ilmoittaa toimijan tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot, sääntöjenvastaisuudet, toimijaan kohdistetut toimenpiteet ja tutkimuksen vaihe, jos tutkimusta ei ole saatu päätökseen.

Toimija poistetaan rekisteristä toimenpiteen soveltamisajan päätyttyä. Toimija poistetaan rekisteristä myös silloin, kun neuvoston asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ensimmäisen asteen hallinnollinen tai oikeudellinen päätös toimijan syyllisyydestä osoittautuu perusteettomaksi.

Neuvoston asetuksen 4 artiklassa ja komission asetuksen 11 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat turvallisuustoimenpiteet, jotta jäsenvaltioiden edellä mainittujen asetusten nojalla vaihtamat tiedot pysyvät luottamuksellisina ja jotta asiaankuulumattomia henkilöitä estetään saamasta käyttöönsä tietoja tai tietovälineitä tai tietojen käsittelyyn käytettäviä laitteita. Näitä tietoja ei voida antaa muille henkilöille kuin niille, joiden tehtävät edellyttävät kyseisten tietojen saamista, jollei tiedot toimittanut jäsenvaltio ole nimenomaisesti antanut siihen suostumustaan. Tiedot ovat kaikissa muodoissaan vaitiolovelvollisuuden

alaisia. Kukin jäsenvaltio on omalta osaltaan kansallisten säädöstensä tai vastaavien yhteisön säännösten mukaisesti vastuussa vahingosta, joka aiheutuu henkilölle tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmässä olevien tietojen oikeudettomasta käytöstä.

1.2. Kansallinen lainsäädäntö

Laki yleisten asiakirjain julkisuudesta

Yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/1951) 1 §:n mukaan yleiset asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia. Asiakirjaan rinnastetaan lain 2 §:n 2 momentin mukaan myös viranomaisten eri tavoin valmistamat tekniset tallenteet.

Laki sisältää säännökset myös salassa pidettävistä asiakirjoista. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan salassa on pidettävä sellainen asia tai asiakirja, josta niin on lailla säädetty. Saman pykälän 2 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää salassa pidettäväksi muun muassa asia tai asiakirja silloin, kun salassa pitämistä vaatii yksityisen henkilön tärkeä henkilökohtainen etu verotuksen tai julkisen tarkastustoiminnan alalla.

Lain 18 a §:ssä rajoitetaan tietojen antamista sellaisesta teknisestä tallenteesta, joka muodostaa henkilörekisterilaissa (471/1987) tarkoitettua henkilörekisterin. Tietoja saa luovuttaa massaluovutuksena tai arkaluonteisena otantana vain, jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa tai tietosuojalautakunta luvan tai jos tietojen edellä mainittu luovuttaminen tapahtuu muun lain tai asetuksen mukaisesti, ei kuitenkaan henkilörekisterilain 19 §:ssä säädettyillä perusteilla. Lisäksi tietoja saa eräin edellytyksin luovuttaa tieteellistä tutkimusta tai tilastointia varten.

Lain 23 §:n mukaan salassa pidettävää asiakirjaa ei saa näyttää tai jäljennöstä siitä antaa muille kuin tuomioistuimelle tai muulle viranomaiselle, milloin niillä on viran puolesta oikeus saada siitä tieto.

Asetus sisältävä eräitä poikkeuksia yleisten asiakirjain julkisuudesta

Eräitä poikkeuksia yleisten asiakirjain julkisuudesta sisältävän asetuksen (650/1951) 1 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tulli-, tarkastus- ja muiden viranomaisten virkatoiminnassaan hankkimia tai

saamia tietoja ja selvityksiä yksityisestä liike- tai teollisuustoiminnasta, elinkeinon tai ammatin harjoittamisesta taikka yksityisen taloudellisesta asemasta, mikäli se, jota asiakirja koskee, ei anna suostumustaan sen tiedoksiantamiseen.

Henkilörekisterilaki

Henkilörekisterilaki on säädetty ensisijaisesti luonnollisten henkilöiden yksityisyyden sekä heidän etujensa ja oikeuksiensa suojelemiseksi. Henkilötietojen keräämisen ja tallentamisen edellytyksenä on lain 4 §:n mukaan se, että rekisterin pitäminen on rekisterinpitäjän toiminnan ja hallinnon kannalta perusteltua. Lain 5 §:n mukaan rekisteriin saa ilman asianomaisen suostumusta kerätä vain sellaisia tietoja, joilla on asiallinen yhteys (yhteysvaatimus) rekisterinpitäjän toimintaan ja jotka ovat rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia. Yhteysvaatimusta ei vaadita silloin, kun rekisterin pitäminen johtuu laissa tai asetuksessa määrätystä tehtävästä.

Henkilörekisterilain 6 §:ssä kielletään rekisteröimästä arkaluonteisia tietoja, jollaiseksi pidetään muun muassa rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Tämä ei kuitenkaan koske sellaisten arkaluonteisten tietojen rekisteröimistä, jotka johtuvat rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai lain tai asetuksen nojalla määrätystä tehtävästä.

Rekisterinpitäjä on velvollinen huolehtimaan siitä, että henkilörekisterissä olevat käyttötarkoituksen kannalta virheelliset, tarpeettomat, puutteelliset ja vanhentuneet tiedot poistetaan ilman aiheutonta viivytystä. Rekisterissä olevia tietoja saa lain 16 §:n mukaan käyttää vain siihen tarkoitukseen, joka on määritelty ennen tietojen keräämistä.

Henkilörekisterilaki sisältää lisäksi yksityiskohtaisia säännöksiä tietojen luovutuksesta, henkilörekisterin suojaamisesta ja hävittämisestä, valvonnasta, uhkasakon asettamisesta eräissä tapauksissa, muutoksenhausta tietosuojalautakunnan päätöksiin sekä rangaistusseuraamuksista.

Muu lainsäädäntö

Kansalliseen lainsäädäntöön sisältyy lisäksi useita säädöksiä erilaisista rekistereistä, joiden pitäminen on käynyt välttämättömäksi EU-jäsenyyden myötä.

2. Kansainvälinen vertailu

EY:n tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmää on sovellettu 1 päivästä heinäkuuta 1996 lähtien. Useat jäsenvaltiot selvittävät parhaillaan, mitä toimenpiteitä EY:n tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpano vaatii niiden oikeusjärjestelmässä. Saksassa EY:n tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmästä tullaan antamaan ohjesääntö, jossa annetaan säännökset järjestelmää koskevasta menettelystä. Tanskassa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 täytäntöönpanosta vastaava viranomainen on laatinut ohjeen mainitun asetuksen soveltamisesta. Ruotsi tulee antamaan lain EY:n tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Ehdotetun lain tavoitteena on täydentää Suomen lainsäädäntöä siten, että Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmä voidaan kansallisesti toteuttaa siten kuin EY:n asetuksissa jäsenvaltioita velvoittavasti edellytetään.

Järjestelmän täytäntöönpano edellyttää rekisteröitäviksi ne toimijat, jotka ovat tahallaan tai törkeästä tuottamuksesta rikkoneet EY:n säännöksiä vastaan. Rekisterinpidosta vastaava toimivaltainen viranomainen olisi maa- ja metsätalousministeriö.

Ehdotettuun lakiin on otettu tarvittavat säännökset virka-avun antamisesta, rekisteritietojen salassa pitämisestä, tietojen suojaamisesta, rekisteritietojen luovuttamisesta ja muutoksenhausta. Lisäksi ehdotettuun lakiin on otettu rangaistusseuraamuksia koskeva viittaus, jonka mukaan rangaistus salassapitovelvollisuuden rikkomisesta määrätään voimassa olevan rikoslain nojalla.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia eikä myöskään erityisiä taloudellisia vaikutuksia sen vuoksi, että rekisteri tulee olemaan varsin suppea.

5. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä 30 päivänä joulukuuta 1996 asetetussa työryhmässä. Asiasta on pyydetty

lausunto oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, sisäasianministeriöltä, tietosuojavaltuutetun toimistolta, verohallitukselta, tullihallitukselta, Elintarviketeollisuus ry:ltä, Kaupan Keskusliitolta, Suomen Ulkomaan-

kauppaliitto—Finlands Utrikeshandelsförbundilta ja Suomen Laivakauppiaitten yhdistys—Finlands Skeppshandlareförening ry:ltä.

Lausunnoissa esitetyt seikat on otettu huomioon esityksen valmistelussa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Soveltamisala ja tarkoitus.* EY:n tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmästä, jäljempänä tunnistamisjärjestelmä, säädetään neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 ja komission asetuksessa (EY) N:o 745/96, jotka ovat sellaisinaan jäsenvaltioita sitovia. Neuvoston asetuksessa edellytetään tunnistamisjärjestelmä pantavaksi täytäntöön jäsenvaltioissa.

EY:n säädöksiä toimeenpantaessa noudetaan kansallisen lainsäädännön mukaista oikeudenkäynti- ja hallintomenettelyä sekä muuta täytäntöönpanomenettelyä. Myös rikosoikeudellinen lainsäädäntövalta on jäsenvaltioilla. Kansallisella lainsäädännöllä säädetään EY:n säädöksiä toimeenpanevista kansallisista viranomaisista sekä niistä seuraamuksista, joita EY:n säädöksiä rikkoneille voidaan määrätä.

Tunnistamisjärjestelmää sovelletaan vain EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen tarjouskilpailujen, vientitukien ja interventiotuotteiden alennettuun hintaan myymisen alalla. EY:n yhteisestä maatalouspolitiikasta annetut asetukset sitovat sellaisenaan Suomea. Kansallisesti on tunnistamisjärjestelmän toimeenpanemiseksi säädettävä lailla vain täytäntöönpanevista viranomaisista, tunnistamisjärjestelmään liittämistä ja tähän päätökseen liittyvästä asianosaisen muutoksenhakuoikeudesta, rekistereistä, salassapitovelvollisuudesta sekä tunnistamisjärjestelmään liittyvien tietojen luovuttamisesta.

Tunnistamisjärjestelmä on rekisteri, joka on jäsenvaltioiden ja komission toimivaltaisten viranomaisten käytössä. Rekisterin tarkoituksena on antaa näille viranomaisille mahdollisuus tunnistaa ne toimijat, joiden luotettavuutta on syytä epäillä heidän aikaisempien velvoitteidensa täytäntöönpanon

yhteydessä saadun kokemuksen nojalla. Toimijalla tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä. Rekisterin avulla tiedotetaan jäsenmaiden toimivaltaisille viranomaisille epäilyttävät toimijat tarkoituksena välttää suuremmilta Euroopan yhteisön varoihin kohdistuvilta taloudellisilta menetyksiltä.

2 §. *Toimivaltainen viranomainen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lain täytäntöönpano kuuluisi maa- ja metsätalousministeriölle. Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1100/1994) 2 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö on Euroopan yhteisön yhteisestä maatalouspolitiikasta annetuissa EY:n säädöksissä tarkoitettu jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen Suomessa. Maa- ja metsätalousministeriö johtaa ja valvoo EY:n yhteisen maatalouspolitiikan säädösten noudattamista. Neuvoston asetus (EY) N:o 1469/95 liittyy EY:n yhteisestä maatalouspolitiikasta annettujen säädösten valvontaan.

3 §. *Rekisterit.* Pykälässä ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö voi pitää tunnistamisjärjestelmän täytäntöönpanoa varten tarpeellisia rekistereitä. Tunnistamisjärjestelmän täytäntöönpanoon liittyy tarvittavien tietojen kerääminen, tallentaminen, tilastointi ja atk:lla tapahtuva raportointi.

Rekisteriin otettavista tiedoista on annettu säännökset komission asetuksen (EY) N:o 745/96 5 artiklan 2 kohdassa. Tämän mukaan rekisteriin tulee ottaa toimijan tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot. Tässä yhteydessä on ilmoitettava, onko neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu päätös toimijan syyllisyydestä saanut lainvoiman. Rekisteriin otetaan tiedot toimipiteeseen johtaneista seikoista eli tiedot itse sääntöjenvastaisesta teosta sekä tutkinnan vaiheista, jollei tutkintaa ole loppuun

saatettu. Samoin rekisteröidään tiedot toimijaan kohdistetusta neuvoston asetuksen 3 artiklan mukaisista toimenpiteistä. Rekisteriin otetaan myös viittaus muihin raportteihin, jotka on annettu komissiolle saman sääntöjenvastaisuuden johdosta.

Tunnistamisjärjestelmän ylläpito edellyttää sitä varten tarvittavien tietojen saamista myös muilta viranomaisilta. Tällaisina viranomaisina tulevat kyseeseen muun muassa neuvoston asetuksen soveltamisalalla valvontaa suorittavat viranomaiset sekä poliisiviranomaiset. Tietojenantovelvollisuudesta ehdotetaan säädettäväksi lain 3 §:n 2 momentissa.

4 §. *Toimijan tiedonantovelvollisuus.* Tunnistamisjärjestelmän täytäntöönpano edellyttää, että toimija tai muu asianosainen antaa asian selvittämistä varten tarvittavaa tietoa. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi lain 4 §:ään.

5 §. *Päätöksenteko.* Ehdotuksen 5 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättää tietojen tallentamisesta rekisteriin, toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä ja näiden toimenpiteiden soveltamisajan pituudesta. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 mukaan toimijan rekisteriin liittäminen edellyttää, että toimija on syyllistynyt tahallaan tai vakavasta laiminlyönnistä sääntöjenvastaisuuteen ja hyötynyt tai pyrkinyt hyötymään perusteettomasti taloudellisesta edusta. Asetuksen ilmaisu "vakava laiminlyönti" tarkoittaa Suomen oikeusjärjestelmässä törkeää tuottamusta. Lisäksi edellytetään, että mainittu menettely on jatkunut vähintään vuoden ajan ja että sääntöjenvastaisuuksia on tehty yli 100 000 ecu:n edestä. Syyllisyys todetaan hallinnollisen tai oikeudellisen viranomaisen ensimmäisen asteen päätöksellä tai lopullisella päätöksellä. Ensimmäisen asteen päätös vastaa Suomen oikeusjärjestelmässä lainvoimaa vailla olevaa päätöstä ja lopullinen päätös vastaavasti lainvoiman saanutta päätöstä. Hallinnollisen viranomaisen päätöksenä pidetään maa- ja metsätalousministeriön päätöstä ja oikeudellisen viranomaisen päätöksenä pidetään yleisen tuomioistuimen päätöstä.

Neuvoston asetuksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltion on myös päätettävä toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä. Näitä toimenpiteitä ovat rekisteröidyn henkilön suorittamien toimien tehostettu valvonta, tukien ja muiden maksujen keskeyttäminen ja tarvittaessa vakuuden pidättäminen sekä osallistumiskielto. Niistä ja niiden sovelta-

misajan pituudesta päätettäessä noudatetaan, mitä mainitun asetuksen 3 artiklassa säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön päätös rekisteriin liittämisestä ja toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä tehdään sitten, kun neuvoston asetuksen 1 artiklassa ja komission asetuksen 2 artiklassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet ja noudattaen, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään. Tällöin olisi suositeltavaa kuulla toimijaa suullisesti siten kuin hallintomenettelylain 18 ja 19 §:ssä säädetään.

6 §. *Virka-apu.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi virka-avusta. Poliisiviranomaisilla sekä tunnistamisjärjestelmän soveltamisalalla valvontaa suorittavilla viranomaisilla olisi ehdotuksen mukaan velvollisuus antaa maksutta virka-apua maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä. Valvontaa suorittavat kasvintuotannon tarkastuskeskus, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, työvoima- ja elinkeinokeskukset, tulliviranomaiset, kunnalliset viranomaiset sekä lihateollisuuden tutkimuskeskus. Varojen osalta tarkastusta suorittaa myös valtiontalouden tarkastusvirasto siten kuin siitä säädetään valtiontilintarkastajien ja valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja annetussa laissa (353/1995).

7 §. *Muutoksenhaku.* Neuvoston asetuksen (EY) 1469/95 4 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että toimijalla on muutoksenhakuoikeus päätökseen, jolla toimijaan kohdistetaan osallistumiskielto. EY:n säännöksiä toimeenpantaessa noudatetaan kansallisen lainsäädännön mukaista oikeudenkäynti- ja hallintomenettelyä. Myös asianosaisen muutoksenhakuoikeuden osalta noudatetaan kansallisia säädöksiä. Ehdotuksen mukaan asianosainen voi valittaa maa- ja metsätalousministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) on säädetty.

8 §. *Tietojen suojaaminen.* Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 4 artiklassa ja komission asetuksen (EY) N:o 745/96 11 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat turvallisuustoimenpiteet, jotta jäsenvaltioiden edellä mainittujen EY:n asetusten nojalla vaihtamat tiedot pysyvät luottamuksellisina ja jotta asiaankuulumattomia henkilöitä estetään saamasta käyttöönsä tietoja tai tietovälineitä tai tietojen käsittelyyn käytettäviä laitteita. Eh-

dotuksen 8 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön olisi huolehdittava rekisteristä ja sen sisältämien tietojen suojaamisesta luvtomalta käsittelyltä, käytöltä, tuhoamiselta, muuttamiselta sekä anastukselta.

Neuvoston asetuksessa edellytetään, että rekisterin sisältämiä tietoja annetaan myös niille viranomaisille, joiden virkatehtävät edellyttävät kyseisten tietojen saamista. Tällaisina viranomaisina tulevat kyseeseen muun muassa valvontaa suorittavat viranomaiset sekä syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiset. Tämän pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että myös näiden viranomaisten tulee huolehtia tämän lain nojalla saamiensa tietojen suojaamisesta.

9 §. *Salassapito.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi salassapitovelvollisuudesta rekisterin sisältämien tietojen suojaamiseksi asiattomalta levitykseltä ja käytöltä. Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 4 artiklan mukaan rekisterin sisältämiä tietoja ei voida antaa muille henkilöille kuin niille, joiden tehtävät edellyttävät kyseisten tietojen saamista, jollei tiedot toimittanut jäsenvaltio ole nimenomaisesti antanut siihen suostumustaan. Tiedot ovat kaikissa muodoissaan vaihtolovelvollisuuden alaisia ja niillä on tiedot vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukainen vastaaville tiedoille myöntämä suoja. Ehdotuksen 9 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rekisterien sisältämät tiedot ovat salassa pidettäviä ja niiden osalta noudatetaan, mitä neuvoston asetuksessa sekä yleisten asiakirjain julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Komission asetuksen (EY) N:o 745/96 11 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee toteuttaa kaikki rekisterin turvallisuuden ylläpitämiseen tarvittavat tekniset ja järjestelytoimenpiteet. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on estää asiaankuulumattomia henkilöitä saamasta käyttöönsä muun muassa rekisteritietoja. Rekisteriin liittyvät automaattisen tietojenkäsittelyn ohjelmistoja koskevat tiedot tulisi siten pitää salassa siltä osin kuin niiden ilmituleminen vaarantaa rekisteritietojen tietosuojan. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös lain 9 §:n 2 momenttiin.

10 §. *Rekisteritietojen luovuttaminen.* Komission asetuksen (EY) N:o 745/96 10 artiklan 1 kohdassa edellytetään rekisteritietojen nopeaa toimittamista ehkäiseviä toimenpiteitä suorittaville viranomaisille. Salassapitovelvollisuus ei estäisi antamasta rekisterin sisältämiä tietoja niille viranomaisille, joiden

virkatehtävät vaativat näiden tietojen saamista. Tällaisina viranomaisina voidaan pitää neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 soveltamisalalla valvontaa suorittavia viranomaisia, poliisi- ja syyttäjäviranomaisia ja tuomioistuinta. Komission asetuksen 5 artiklan mukaan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava rekisteritiedonannot komissiolle, joka toimittaa ne edelleen muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Salassapitovelvollisuus ei estäisi antamasta rekisteritietoja myöskään komissiolle tai muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Tietoja ei voida käyttää muihin kuin neuvoston asetuksessa säädettyihin tarkoituksiin, elleivät tiedot toimittaneet viranomaiset ole antaneet siihen nimenomaisesti suostumustaan ja edellyttäen, että tiedot vastaanottavan jäsenvaltion voimassa olevat säännökset eivät ole tätä tiedottamista tai käyttöä vastaan. Rekisteristä ei saisi ehdotuksen mukaan antaa tietoja muuta kuin neuvoston asetuksessa tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten.

11 §. *Rangaistussäännös.* Kukin jäsenvaltio on omalta osaltaan kansallisten säädöstensä tai vastaavien yhteisön säännösten mukaisesti vastuussa vahingosta, joka aiheutuu henkilölle tunnistamisjärjestelmässä olevien tietojen oikeudettomasta käytöstä. Lain 11 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi rangaistuksesta salassapitovelvollisuuden rikkomisesta.

12 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus antaa tarkempia säännöksiä tunnistamisjärjestelmän täytäntöönpanoon liittyvistä menettelyistä sekä rekistereistä.

Komission asetuksen (EY) N:o 745/96 11 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden tulee huolehtia siitä, että asiaankuulumattomat henkilöt eivät saa käyttöönsä tietoja tai tietovälineitä tai tietojen käsittelyyn käytettäviä laitteita. Tunnistamisjärjestelmä edellyttää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa maa- ja metsätalousministeriön ja muiden viranomaisten välillä. Maa- ja metsätalousministeriön on luovutettava tietoja myös niille viranomaisille, joille se on antanut valvontatehtäviä. Tämän vuoksi on tärkeää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa näille viranomaisille tarkempia säännöksiä rekistereistä, niiden tietosisällöstä ja käytöstä sekä rekisteriin sisältyvien tietojen salassapidon suojaamisesta tai turvaamisesta.

13 §. *Voimaantulo.* Pykälään on otettu ta-

vanomainen voimaantulosäännös.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmän täytäntöönpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala ja tarkoitus

Tätä lakia sovelletaan eräiden EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen toimien edunsaajien osalta toteutettavista toimenpiteistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 sekä eräiden EMOTR:n tukiosastosta rahoitettujen toimien edunsaajien osalta toteutettavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 745/96 tarkoitettua tunnistamis- ja tiedonantojärjestelmää, jäljempänä tunnistamisjärjestelmä, täytäntöön pantaessa.

Tunnistamisjärjestelmän tarkoituksena on tunnistaa ne toimijat, joiden luotettavuutta on syytä epäillä heidän aiempien velvoitteidensa asianmukaisen täytäntöönpanon yhteydessä saadun kokemuksen perusteella.

Toimijalla tarkoitetaan tunnistamisjärjestelmän soveltamispiiriin kuuluvia luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä siten kuin siitä säädetään mainitussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95.

2 §

Toimivaltainen viranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö on tämän lain toimeenpanosta vastaava toimivaltainen viranomainen.

3 §

Rekisterit

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii tämän lain täytäntöönpanoa varten tarpeellisten rekistereiden pitämisestä. Rekistereissä olevia tietoja saadaan käyttää vain neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 säädettyihin tarkoituksiin. Rekistereihin voidaan ottaa:

- 1) tiedot, jotka ovat tarpeelliset toimijoiden tunnistamiseksi;
- 2) tiedot tuensaajan tai maksuvelvollisen

teosta tai laiminlyönnistä, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa haittaa Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastolle; sekä

3) muita tunnistamisjärjestelmän toteuttamisen kannalta välttämättömiä tietoja siten kuin neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä valtion ja kuntien viranomaisilla on velvollisuus antaa näihin rekistereihin tarvittavat niiden hallussa olevat tiedot. Tiedot on annettava sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta muualla säädetään.

4 §

Toimijan tiedonantovelvollisuus

Toimija on velvollinen antamaan kaikki tarvittavat selvitykset tässä laissa tarkoitetun asian selvittämiseksi sakon uhalla.

Lääninhallitus asettaa ja määrää 1 momentissa tarkoitetun uhkasakon maksettavaksi siinä järjestyksessä kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

5 §

Päätöksenteko

Maa- ja metsätalousministeriö päättää tietojen tallentamisesta rekisteriin, toimijaan kohdistettavista toimenpiteistä sekä näiden toimenpiteiden kestoajasta, kun toimija on syyllistynyt neuvoston asetuksen (EY) N:o 1469/95 1 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn.

6 §

Virka-apu

Poliisiviranomaiset, tunnistamisjärjestelmän soveltamisalalla valvontaa suorittavat viranomaiset ja veroviranomaiset ovat velvollisia maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä antamaan maksutta virka-apua tämän lain täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa.

7 §

Muutoksenhaku

Maa- ja metsätalousministeriön tässä laissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

8 §

Tietojen suojaaminen

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii siitä, että rekisteri ja sen sisältämät tiedot on asianmukaisesti suojattu luvaton käsittelyä, käyttöä, tuhoamista ja muuttamista sekä anastusta vastaan.

Viranomaiset, joille maa- ja metsätalousministeriö on tämän lain nojalla antanut rekisterin sisältämiä tietoja, ovat velvolliset suojaamaan saamansa tiedot 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

9 §

Salassapito

Rekisteritiedot ovat salassapidettäviä ja niiden salassapidosta on voimassa, mitä neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 ja yleisten asiakirjain julkisuudesta annetussa laissa (83/1951) säädetään.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös rekisteriin liittyviin automaattisen tietojenkäsittelyn ohjelmistoihin ja ohjeistoihin.

koskeviin tietoihin, joiden ilmituleminen vaarantaa tietosuojan.

10 §

Rekisteritietojen luovuttaminen

Rekisterin sisältämiä tietoja saa salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa poliisi- ja syyttäjäviranomaisille, tuomioistuimelle sekä valvontaa suorittaville viranomaisille neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1469/95 tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten.

11 §

Rangaistussäännös

Rangaistus 9 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai jollei muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa maa- ja metsätalousministeriö.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

